

Posudek disertační práce

Mgr. Et Bc. Karel D. Riegel

Česká verze Osobnostního inventáře pro DSM-5 (PID-5)

Teoretická východiska, psychometrické vlastnosti a implikace pro klinickou praxi

53 stran a přílohy

Školitel: doc. PhDr. Marek Preiss, PhD.

Posuzovatel: prof. MUDr. Ján Praško, CSc.

Doktorská disertační práce je předložena jako představení a výzkum psychometrických charakteristik české verze Osobnostního inventáře pro DSM-5 (PID-5) na klinickém a neklinickém souboru respondentů. Tento inventář je nástrojem pro nový přístup k diagnostice poruch osobnosti. Alternativní model DSM-5 pro poruchy osobnosti je jednou z největších inovací nové klasifikace psychických poruch. Představuje dimenzionální pohled na diagnostiku poruch osobnosti, který je alternativou ke kategoriálnímu přístupu k diagnostice, který pro výzkum a kliniku přináší řadu problémů, zejména pro překrývání diagnostických kritérií u různých poruch osobnosti. Ve své disertační práci autor představuje souhrn 5 publikací, které se zabývají alternativním modelem Americká klasifikace DSM-5 pro poruchy osobnosti. Svoji pozornost věnuje zejména seznámení s alternativním modelem pro poruchy osobnosti, dále se věnuje jeho použití u různých typů pacientů a významu pro plánování terapie. Dvě výzkumné práce ověřují psychometrické vlastnosti PID-5 na souboru probandů z běžné populace a klinickém souboru psychiatrických pacientů.

Hlavním cílem bylo ověřit psychometrické charakteristiky PID-5, ukázat na jeho kvality i omezení tak, aby mohl být používán jako spolehlivý nástroj pro výzkum a hodnocení pacientů s poruchami osobnosti. Předložená práce má 8 logických částí a 5 příloh, kde jsou uvedeny publikace, zabývající se užitečností alternativního modelu pro poruchy osobnosti v DSM-5, psychometrickými vlastnostmi PID-5, unidimenzionalitou PID-5. Psychosociální problematikou v preventivní kardiologii a psychologickými aspekty péče o diabetika.

Autor zpracovává významné téma, v naší psychiatrii a psychologii dosud zpracováno nebylo, které se v diagnostice poruch osobnosti stává aktuálním na celém světě. V době, kdy jsem sám začínal s psychiatrií, byly jednotlivé poruchy osobnosti vnímány jako oddělené kategorie a faktu, že jednotlivé rysy osobnosti se mohou projevat různě intenzivně, nebyla věnovaná podstatná pozornost, přesto, že kategorické posuzování poruch osobnosti může být jednostranné a mnohdy v klinice i výzkumu zavádějící. Při tvorbě klasifikačního systému DSM-5 probíhala ve Spojených státech extenzivní diskuze o dimenzionálním přístupu k hodnocení poruch

osobnosti, která vyústila do přidání dimenzionálního přístupu do klasifikace, kde je postaven vedle kategoriálního přístupu.

Samotná disertační práce je vypracována jednoduše, logicky a systematicky, velmi důkladně a i v detailech pečlivě s důrazem na jasnost a srozumitelnost sdělení. Výzkum psychometrických vlastností PID-5 plně odpovídá standardním přístupům pro ověřování diagnostických nástrojů, vzorky respondentů jsou dostatečně velké, statistické zpracování přiměřené, hodnocení výsledků adekvátní.

Podobně, jak přímočaře, logicky a systematicky byly uspořádány kroky výzkumu, je velmi logicky, přímočaře a systematicky uspořádána celá disertační práce. Je zadostučiněním ji číst, protože čtenář nabývá dojmu, že v ní nic nechybí a přitom v ní není ani slovo navíc. Práce je napsaná čtivě a bohatý jazyk se pojí s vědeckou erudicí, přesností a úsporností.

Autor přesvědčivě dokumentuje svoje výzkumné schopnosti, erudici a porozumění předmětu i velkou praktickou zkušenost. Práce je silná také přímočarým a jednoduchým přístupem k výzkumu.

Vlastní práce autora svědčí o nadhledu, důkladnosti, vytrvalosti a pílí, kvalitní vědecké a psychologické dovednosti, zkušenosti a také o dobrém pedagogickém nadání. Není pochybnosti o tom, že autor umí bádát v oboru svého zájmu.

Po přečtení práce bych rád Mgr. Et Bc. Karlu D. Riegelovi položil několik **otázek**:

1. Co si autor myslí o významu dimenzionální diagnostiky poruch osobnosti pro psychoterapii samotnou? V čem vidí její přednosti a v čem mohou být úskalí?
2. Které psychoterapeutické směry a přístupy mohou z dimenzionální diagnostiky poruch osobnosti dobře čerpat a pro které směry a přístupy to bude obtížnější?
3. Jaké jsou výhody a jaké nevýhody dimenzionální diagnostiky poruch osobnosti ve srovnání s kategoriálním přístupem?

Závěr

Posuzovaná disertační práce je zpracována důkladně, systematicky a srozumitelně s důrazem na vědeckost a předložení výzkumem podložených poznatků. Zároveň je dílo vzorně zpracováno i z hlediska didaktického s přehledným členěním, srozumitelným výkladem s jasnými formulacemi. Doporučuji disertační práci Mgr. Et Bc. Karla D. Riegela k přijetí a po obhajobě k udělení titulu Ph.D za jménem.

prof. MUDr. Ján Praško, CSc.

Klinika psychiatrie Fakultní nemocnice Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci